

Alla läsare är välkomna att skriva i nyhetsbrevet!

Ansvarig utgivare är SWESIAQ:s styrelse. Redaktör är Anders Lundin. Besök SWESIAQ:s hemsida www.swesiq.se

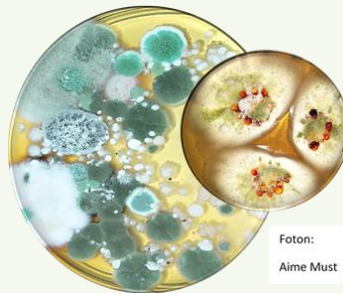
Skicka ditt bidrag till nyhetsbrevet@swesiq.se

www.swesiq.se

Nyhetsbrev nr 31

2014-04-04

SWESIAQ:s vårmöte i Norrbacka

Foton:
Aime Must

Nytt datum:

Onsdag 7 maj

Det är mycket som händer i Stockholm i maj och för att undvika kollision med bl.a. Fuktcentrums informationsmöte (länk: [fuktcentrum](http://fuktcentrum.se)) har vi ändrat datum för vårmötet till **onsdag 7 maj**. Den som har tid och lust kan alltså åka till Stockholm och besöka båda mötena.

Huvudtemat för mötet blir presentation av resultatet av vår arbetsgrupp för **SWESIAQ:s råd för utredning av mikrobiell växt i byggnader**. Vi tror att åtminstone ett preliminärt slutdokument kommer att vara klart för presentation på mötet och är glada över att de olika åsikter som funnits inom gruppen äntligen lyckats enas om något som vi kan stå bakom i detta kontroversiella ämne! Vi hoppas på bra diskussioner och har bjudit in samtliga svenska laboratorier som analyserar mikrobiella prover till mötet för att delta i diskussioner och med utställningsmaterial.

Vårmötet börjar kl 10 och pågår till ca kl 15 då vi fortsätter med årsmöte. Kaffe och macka kommer SWESIAQ att bjuda på från kl 9. För alla som stannar till årsmötet bjuder vi på eftermiddagsfika. Lunch äter vi hos någon av restaurangerna i närheten på egen bekostnad.

Mer detaljerat program – och information om hur du tar dej till Norrbacka – kommer att läggas ut på hemsidan och kommer i nyhetsbrev före vårmötet.

Programpunkter under dagen:

- Presentation av nya Folkhälsomyndigheten – Michael Ressner, Folkhälsomyndigheten
- Innemiljöaspekter i miljöbyggnader och passivhus – Rebecca Thulesson, Tyréns
- Hur bedöms kemikalier i byggprodukter i Sverige och i EU? – Erik Gravenfors, Kemikalieinspektionen
- SWESIAQ:s råd för utredning av mikrobiell växt i byggnader
- SWESIAQ:s årsmöte

Som vanligt kommer vi även att sända vårmötet som Webinar så att alla SWESIAQ-medlemmar ute i landet kan följa mötet utan att åka till Stockholm. Du anmäler dej via länken: [https://dinkurs.se/SWESIAQs vårmöte 2014](https://dinkurs.se/SWESIAQs_varmote_2014). Ange om du kommer till Norrbacka eller deltar via Webinar. Mötet är avgiftsfritt för alla SWESIAQ-medlemmar. Om du inte redan är medlem så kan du bli det genom att klicka i själva anmälningsformuläret. Avgiften är 250 kr för hela 2014. *Välkomna!*

Inför årsmötet

Till styrelsen behöver vi några nya, friska krafter som vill engagera sig för bättre luftkvalitet inomhus. Man måste absolut inte vara innemiljöexpert för att ingå i styrelsen men man måste vara beredd att engagera sig och avsätta en del av sin fritid. Vill du delta själv eller vill du föreslå någon bra person:

Skicka ett mail till valberedningen@swesiq.se.

Stora inneklimatpriset till SWESIAQ och SWESIAQ-modellen!

Igår fick SWESIAQ Stora inneklimatpriset på Nordbyggmässan. Priset instiftades år 2001 av Slussen Building Services i samarbete med Energi- & Miljötekniska Föreningen, Svensk Ventilation och Svenska Kyltekniska Föreningen. Stora Inneklimatpriset tilldelas företag eller organisation inom inneklimat, energi och VVS som utvecklat en betydelsefull produkt, tjänst eller metodik med goda möjligheter att komma till praktisk nytta. Den ska vara innovativ, bidra till bra inomhusklimat och långsiktigt begränsad resursanvändning.

Juryns ordförande är docent Lars Ekberg vid Chalmers och priset delades ut av statssekreterare Anders Flanking vid Miljödepartementet.

Juryns motivering var följande:

”Organisationen (SWESIAQ) utgör ett viktigt forum för samverkan mellan forskare och praktiker. Priset ges för SWESIAQ:s systematiska metod för hantering av inomhusmiljöproblem och för organisationens värdefulla bidrag till spridning av kunskap om inomhusmiljö och hälsa.

Genom att följa SWESIAQ-modellen ökar sannolikheten att man finner den verkliga orsaken till problemen och snabbt kan vidta rätt åtgärd. Det är dessvärre alltför vanligt att inomhusmiljöutredningar som inte utförs i linje med SWESIAQ-modellen får fel fokus och leder till slutsatsen att ”man måste mäta lite till”. SWESIAQ-modellen utgör ett verktyg som bidrar till bättre kunskap och högre grad av seriositet bland inomhusmiljöutredare.

Genom att utse SWESIAQ till vinnare vill juryn premiera utvecklingen av systematiska, välgrundade och praktiskt användbara metoder med bäring på bättre inomhusmiljö. Förhoppningen är att detta kan inspirera till utvecklingen av metoder för kvalitetssäkring av projekterings-, bygg-, förvaltnings- och driftsskedena – med sikten inställt på att åstadkomma rätt kvalitet på inomhusmiljön från början och att vidmakthålla denna över tid.”

Minnesord

Göran

Göran Stridh, Malmö, har hastigt lämnat oss. Det känns tungt att inte bara ha förlorat en unikt social och omtänksam vän och arbetskamrat utan också en extremt kompetent kemist. Göran kom till Arbets- och miljömedicinska kliniken i Örebro 1986 för att tillträda tjänsten som laboratoriechef efter en 10-årig sejour vid Statens Provvningsanstalt i Borås. Därigenom fick jag möjligheten att under mer än 25 år arbeta mer eller mindre dagligen med Göran, ett arbete som innebar många spännande och roliga ögonblick men också möjligheter att riktigt lära känna Göran. Göran var den rakaste människa jag träffat, det fanns inga tveksamheter om vad han menade. Han vek heller aldrig av från riktlinjen att följa ”vetenskap och beprövad erfarenhet”. Detta gav en trygghet hos mig och de andra medarbetarna i många av de oklara situationer vi haft att hantera.

Göran älskade kemin, vilket han ofta påpekade. Han hade också en speciell känsla för och kunde förklara på ett begripligt sätt hur olika ämnen kunde övergå i andra ämnen. Han kunde förklara ursprunget till olika kemiska ämnen. Detta låg säkert bakom hans förmåga att entusiasmera elever och konferensdeltagare för kemins värld. Han hade på 2000-talet en adjungerad professur vid Örebro Universitet och hann också med att under några år vara verksamhetsansvarig vid Arbets- och miljömedicinska kliniken i Örebro.

En viktig del av Görans arbete bestod i att tillsammans med klinikkens medarbetare utveckla det som kallats ”Örebromodellen”. Man utgår från vad berörda personer upplever och arbetar därefter systematiskt för att ”ställa rätt diagnos” på miljön och åtgärda det som är nödvändigt. Organisationen SWESIAQ fortsätter arbetet med denna inriktning och det känns bra att strategin tycks få allt fler efterföljare. Det är på så sätt vi kan hedra Göran och känna tacksamhet för de insatser han bidragit med.

Personligen känner jag en stor saknad efter Göran. Jag vet att inte bara hans familj utan också många vänner och arbetskamrater delar denna känsla.

Örebro 2014-04-03

Kjell Andersson

SWESIAQ debatt:

Var finns kompetensen om luftanalyser och inomhusmiljö?

I SWESIAQ:s nyhetsbrev nr 29 uppmärksammades en ”Jämförelse mellan laboratoriernas VOC-analyser” utförd av miljöhygieniker Bo Glas. Internstudien från intressenterna bakom ”Kompetenscentrum för inomhusmiljö och hälsa” (KOMIN) motsäger inte att vissa laboratorier kan utföra luftanalyser som kan ge ledtrådar i problembyggnader. Däremot ger den intryck av att det inte går.

Visst kan detta vara svårt men i samma nummer av nyhetsbrevet belyses också att forskningsrådet Formas har tilldelat anslag till projektet ”Förekomst och hälsoeffekter av illaluktande kloranisoler från träskyddsmedel”. Projektet leds av Johnny C. Lorentzen från Institutet för miljömedicin på Karolinska Institutet och stöds av Eurofins Pegasuslab med bl.a. data från luftanalyser i problembyggnader. Ämnesområdet presenterades också vid SWESIAQ:s årsmöte år 2013.

I sammanhanget är det intressant att problemet med dessa illaluktande VOC sedan länge är känt bland erfarna inomhusmiljöutredare och några laboratorier – men inte ens omnämns i akademiska doktorsavhandlingar som omfattar analyser av kemiska och mikrobiologiska föroreningar i inomhusluft. Till saken hör också att det inom akademien finns väldigt olika syn på VOC och mätningar. Det skulle t.ex. vara intressant med en jämförelse mellan olika arbets- och miljömedicinska kliniker. Varför inte en diskussion mellan Bo Glas i Umeå och företrädare från Uppsala som t.o.m. har lyckats knyta VOC-resultat till ohälsa, t.ex. Dan Norbäck och Greta Smedje (numera vid Folkhälsomyndigheten).

Hursomhelst tror jag att ämnesområdet skulle tjäna på en bättre kommunikation mellan företag och akademi. Miljöbalkens omvända bevisbörd tillförsäkrar ju att inomhusmiljöproblem ofta utreds och åtgärdas av aktörer utanför akademien. Därför är det inte givet att nyttigt kompetens endast finns hos dem som är verksamma inom akademien.

Janne Lager, affärsområdeschef, Eurofins Pegasuslab AB

Reliabilitet och validitet vid inomhusluftmätningar

Att mäta luftföroreningar inomhus är svårt. Det finns många felkällor som gör att man – om man inte är noggrann – vid upprepade mätningar på samma plats ofta kan få mätvärden som skiljer sig med en tiopotens (och ibland två!) från varandra. Som Bo Glas visade för VOC-mätningar (nyhetsbrev 29) kan det också bli stora variationer beroende vilket laboratorium som anlitas och vilken analysmetod som används. Detta betyder att **reliabiliteten** vid inneklimatmätningar är låg, något som bör kunna förbättras genom utbildning av provtagare, standardiserade analysprocedurer, ackreditering av laboratorier osv.

Det som är värre tycker jag är bristerna när det gäller **validitet** vid inneklimatmätningarna. Mäter man något som är intressant för frågeställningen? Frågeställningen är vid inomhusmiljöproblem: Varför mår brukarna dåligt i byggnaden? Tyvärr är det ganska ont om rapporter om samband mellan olika luftföroreningshalter och ohälsa i normala inomhusmiljöer. Janne Lager skriver att man **till och med** lyckats knyta VOC-resultat till ohälsa. Min känsla är att de samband man funnit inte är särskilt pålitliga och inte är något som återkommer gång på gång vid upprepade undersökningar.

Den allmänna inställningen tycks vara att vi inte ska leta efter luftföroreningar som påverkar hälsan utan istället leta efter **luftföroreningsindikatorer på byggnadstekniska brister** – brister som i sin tur är kända för att påverka hälsan.

Men hur pålitliga är dessa indikatorer? Inte heller där känns det som att det finns klara samband mellan vad man mäter i luften och de intressanta byggnadstekniska bristerna. Man måste komma ihåg att de byggnadstekniska brister som man letar efter ska vara just sådana brister som påverkar hälsan – inte byggnadstekniska brister i allmänhet. Detta betyder att om man hittar en bra indikator på en byggnadsteknisk brist, då borde denna indikator också vara en bra indikator på ohälsa.

Sammanfattningsvis skulle det vara bra med sammanställningar av olika undersökningar av samband mellan luftföroreningsmätningar å ena sidan och å andra sidan antingen ohälsa eller byggnadstekniska brister. För vi tror ju att det finns sådana samband? Kanske något att ta upp vid det seminarium som Johnny och Jan efterlyste i förra nyhetsbrevet?

Anders Lundin

Har du någon aktivitet som du informera om, nya forskningsresultat eller annat som kan intressera våra nyhetsbrevläsare?

Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se. Då kan vi lägga in informationen på SWESIAQ:s hemsida och/eller skriva om den i nyhetsbrevet. På SWESIAQ:s hemsida www.swesiaq.se eller i KOMIN:s kalender på www.kominmiljo.eu kan du se vad som är på gång just nu inom inomhusmiljöområdet.

Om du vill avbryta din prenumeration på nyhetsbrevet: Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se